

Rekommenderad förskrivare

Leg arbetsterapeut eller leg sjukgymnast. Samråd med patientens/brukarens läkare och hjälpmedelskonsult vid behov. Samråd med läkare är speciellt viktigt vid nivå 4, se bilaga 1, Klassificering av komplexitet vid utprovning av manuell rullstol.

Förutom kunskap om förskrivningsprocessen bör förskrivare ha fördjupad kunskap om sortiment, sittande, inställnings- och kombinationsmöjligheter samt körteknik. Med fördjupad kunskap menas att man deltagit i LD Hjälpmedels temadagar och kurser eller motsvarande. Ej nödvändigt med fördjupad kunskap för nivå 1, se bilaga 1.

Kriterier

Personer med funktionsnedsättning som leder till aktivitetsbegränsning när det gäller att förflytta sig inom- och/ eller utomhus självständigt eller med hjälp.

Mål med hjälpmedlet

Att patient/brukare har möjlighet till förflyttning självständigt eller med hjälp av annan person

Att rullstolen möjliggör aktivitet i det dagliga livet

Typ av manuell rullstol som kan förskrivas

Transportrullstol till patient/brukare som:

- har nedsatt gångförmåga och/eller medicinska problem som medför att regelbunden förflyttning inom och/eller utomhus måste kompenseras
- sitter i rullstolen kortare tidsperiod vid varje användningstillfälle

Aktivrullstol och aktivrullstol med låg vikt till patient/brukare som:

- sitter större delen av dagen i sin rullstol, kör rullstolen själv
- har behov av färre inställningar
- i de flesta fall klarar överflyttning till/från rullstolen självständigt

För Aktivrullstol extra låg vikt tillkommer följande kriterier:

- är i riskzonen för förslitningsskador i övre extremiteter
- själv lyfter sin rullstol ett flertal gånger/dag i och ur bil
- använt aktivrullstol med liknande egenskaper i de miljöer rullstolen skall användas
- inte har behov av specifika anpassningar då det är begränsade möjligheter på denna typ av rullstol

Allroundrullstol till patient/brukare som:

- har behov av en lättmanövrerad rullstol med möjlighet till individuella inställningar/anpassningar
- använder rullstolen från några timmar upp till hela dagen

Komfortrullstol till patient/brukare som:

- har behov av lägesförändringar och mycket stöd till hela kroppen
- i begränsad omfattning förflyttar sig självständigt med rullstolen eller med hjälp av vårdare
- använder rullstolen en kortare eller längre tid under dagen

Rullstol, tillbehör eller anpassning som endast är avsedd att användas inom fritids-/idrottsverksamhet kan inte förskrivas.

Risk för personskada

Det finns risk för tillbud vid användning av rullstolen som kan orsaka personskada. Var observant på följande:

- Förändringar i patientens/brukarens status som påverkar förutsättningarna för sittandet
- Överväg alltid risk för trycksår/sår
- Kom ihåg att kontrollera rullstolens maxbelastning med tanke på brukarvikt
- Tippskydd som är utprovade och inte används innebär en stor risk för patienten/brukaren
- Ryggsäck eller kassar som hängs på körhandtag ökar tipprisken bakåt
- Förankring av rullstol i fordon t ex färdtjänstbuss. Följ alltid tillverkarens anvisningar av förankringspunkter, med eller utan brukare i rullstolen
- Rullstolsbord tas bort vid färd i buss. Bordet innebär en allvarlig skaderisk vid ev kollision
- Säkerhetsbälte, positioneringsbälte etc samt nackstöd monterat på rullstolen ersätter inte bilbälte och bilens nackstöd vid sittande i rullstol under färd i buss
- Kombinera alltid bröstbälte med höftbälte

OBS! Bälte får inte monteras utan patientens/brukarens samtycke. Se Socialstyrelsens "Frågor och svar om tvångsföreskrifter om tvångs- och skyddsåtgärder upphävda (SOSFS 1980:87 och SOSFS 1992:17)"

Kostnader som betalas av patient/brukare

- Däck och slang samt ev arbetskostnad vid byte
- Om patienten/brukaren önskar annan färg, än standard, på rullstolen så betalar den enskilde 1000 kr + den eventuella merkostnad som tillverkaren tar ut
- Den kostnad som hjälpmedelscentralen har rätt att ta ut om rullstolen måste rengöras vid reparation
- Rullstolsväska

Råd i förskrivningsprocessen

Som ett led i att säkra kvaliteten vid utprovning och uppföljning av manuell rullstol finns en nivåindelning utifrån patientens möjligheter till att sitta aktivt, köra och praktiskt hantera rullstolen, se bilaga 1.

Bedöma behov av insatser

Förskrivaren gör en bedömning av patientens/brukarens livssituation, bedömer om det finns medicinska kontraindikationer, risk för komplikationer p g a inaktivitet, överväger andra rehabiliteringsåtgärder samt utreder funktions- och aktivitetsförmåga utifrån 24-timmarsperspektivet. Samråd med patientens/brukarens läkare vid behov.

Tillsammans med patient/brukare, eventuella närstående och berörda personalgrupper utreds behov, mål och i vilken miljö rullstolen ska användas. Besök bör göras i aktuell användarmiljö. Det är viktigt att föra en dialog angående hjälpmedlets framkomlighet t ex igenom dörröppningar i hemmet, i närmiljön, vid transporter, i och ur bil, in i hiss med tanke på eventuell anpassning av användarmiljön.

Prova ut, anpassa och välja lämplig specifik produkt

Utprovning bör ske i den miljö rullstolen skall användas i eller under likvärdiga förhållanden.

Beställning av utprovning av rullstol skall alltid kompletteras med underlag "Utprovning/konsultation Rörelse".

I samråd med patient/brukare kommer arbetsterapeut/sjukgymnast och vid behov hjälpmedelskonsulent gemensamt fram till val av lämplig rullstol ur befintligt sortiment. Vid behov medverkar hjälpmedelstekniker för analys av tekniska möjligheter och anpassning av rullstolen. Undantag från bassortiment kan göras om medicinska eller andra särskilda skäl finns.

Förskrivaren och vid behov hjälpmedelskonsulent och/eller hjälpmedelstekniker svarar för att rullstolen är rätt inställd för att patient/brukare ska få en optimal sitt- och körställning, se klassificering bilaga1

Utprovning av Aktivstol med låg vikt och extra låg vikt ska utföras tillsammans med hjälpmedelskonsulent och hjälpmedelstekniker på hjälpmedelscentralen.

Informera, instruera och träna

Arbetsterapeut/ sjukgymnast ansvarar för att informera, instruera och träna patient/brukare och ev annan användare samt att försäkra sig om att användaren har förstått hur rullstolen fungerar och används.

Arbetsterapeut/ sjukgymnast ansvarar för inträning och körträning av utprovad manuell rullstol.

Hopfällning samt lastning i och ur bil skall provas praktiskt om patient/brukare själv skall transportera rullstol i egen bil.

I samband med inträning ges information till patient/brukaren, närstående och annan berörd personalgrupp angående ihopfällning, transport i bil, genomgång av bruksanvisning etc.

I de fall personal är behjälpliga vid skötsel eller behöver köra stolen så ansvarar dennes arbetsgivare för att ny personal får introduktion om handhavandet av stolen.

Följa upp och utvärdera funktion och nytta

Arbetsterapeut/ sjukgymnast ansvarar för att följa upp rullstolen. Vid uppföljning utvärderas om den manuella rullstolen uppfyller uppgjorda mål och om ev korrigeringsåtgärder behöver göras.

Uppföljning sker via besök eller telefonkontakt efter 1 vecka. Utifrån ärendets komplexitet görs besök hos patienten/brukaren inom 2 månader därefter vid behov. För personer med skador och sjukdomar med ständigt förändrade förutsättningar är regelbunden uppföljning och utvärdering särskilt viktig.

Leverantör av hjälpmedel och tjänster

Avd Rörelse, LD Hjälpmedel enligt avtal mellan uppdragsgivaren och LD Hjälpmedel.

Bilaga 1 Klassificering av ärendets komplexitet vid utprovning av manuell rullstol

-----
Framtaget av: Produktgrupp förflyttning

Godkänd av : Beredningsgrupp hjälpmedel 2013-11-19